

HULP AAN DE SLACHTOFFERS

Nooit hadden we zoveel manieren om onze persoonlijke veiligheid te verzekeren, en toch zijn we nooit helemaal veilig. Slachtoffers heb je in vele soorten. Ze vallen in het verkeer, bij diefstal, overval of aanranding en zelfs in de geborgenheid van het gezin. De hulpverlening tracht zo veel mogelijk een antwoord te vinden, of beter, mee te zoeken naar de best mogelijke manier om het leven te hervatten of een nieuw leven te beginnen.

RONDPUNT IS BONDGENOOT VAN VERKEERSSLACHTOFFERS

BLOEMEN LANGS DE WEG

VERKEERSONGEVALLEN Doden: 812. Zwaargewonden: 5.238. Lichtgewonden: tienduizenden. Nabestaanden of betrokkenen: geen idee. België telt nog steeds te veel verkeersslachtoffers. Misschien niet helemaal toevallig dat net hier een initiatief als Rondpunt werd opgericht. Het is uniek in Europa.

TEKST NICO KROLS EN LIESBETH VAN BRAECKEL | FOTO'S BOB VAN MOL | ILLUSTRATIE ELISABETH NOELS

Een rondpunt wordt aangelegd om de verkeersveiligheid te verhogen. “Minder, of nog beter, geen slachtoffers is de vurige wens van onze vzw”, zegt Astrid Rubbens, algemeen directeur van Rondpunt. “Wij zijn er voor de slachtoffers en de mensen uit hun omgeving, maar ook voor de hulp- en dienstverleners. Rondpunt informeert en ondersteunt hen. We verwijzen ook door naar de juiste materiële of psychologische hulpverlening. Het bleek een acute nood.”

“JONGE VERKEERSSLACHTOFFERS MET EEN BLIJVEND LETSEL HEBBEN MOEITE OM HUN VRIENDEN TE HOUDEN.”

Ook veroorzakers kunnen terecht bij Rondpunt. “Wij hanteren het welzijnsperspectief en ijveren voor een rechtvaardige en zinvolle bestraffing. Niet elke veroorzaker draagt dezelfde schuld. Bij recidive is behandeling vaak noodzakelijk. We pleiten ook

steeds voor een goede psychosociale begeleiding. Er mee moeten leven dat je iemand de dood injaagt, een levenslange handicap bezorgt of een familie in rouw dompelt, ook dat vraagt een verwerkingsproces.”

NAZORG OP MAAT

Rondpunt ijvert voor een goede nazorg van alle verkeersslachtoffers en hun naasten. Om dit op een goede manier te doen, werkt de vzw op maat. Rubbens: “We hebben extra aandacht voor personen met een zwak netwerk. Het valt op dat jonge verkeersslachtoffers tussen 14 en 25 jaar met een blijvend letsel moeite hebben om hun vrienden te behouden. Voor hen ontwikkelden we ‘Breakbaar’, een sensibiliseringscampagne onder het motto ‘vriendschap stopt niet na een verkeersongeval’. Jonge verkeersslachtoffers zijn voor ons een belangrijke doelgroep: broers, zussen en klasgenoten. Zij zijn nog afhankelijk van hun ouders en vinden moeilijk de weg naar hulp, terwijl hun ouders

EEN VERHAAL OVER HOOP

Dries De Smedt maakte een verkeersongeval mee toen hij tien was. Een dronken man reed door het rood frontaal in op de wagen waarin hij met zijn grootouders en twee neefjes zat. De grootouders overleefden de klap niet. Dries lag drie weken in coma. Hij had verschillende zware hersenbloedingen en de rechterhelft van zijn lichaam was verlamd.

De eerste maanden bracht hij door in het ziekenhuis. Na een tijd mocht hij naar Pulderbos om te revalideren. Dries: "De kinesitherapie was heel zwaar. In het begin zat ik in een rolstoel. Maar ze leerden me al snel weer zelf opstaan en gaven me een looprek. Alles deed pijn, maar een paar weken later kon ik weer zelfstandig stappen." Dries bleef ongeveer een half jaar in Pulderbos. "Als je tien jaar bent, is een half jaar lang. Mijn ouders mochten ook maar een keer per week op bezoek komen, en in het weekend mocht ik pas zaterdagmiddag naar huis. Na de revalidatie heb ik nog vijf jaar kine en osteopathie gevolgd. Vandaag krijg ik nog voetreflexologie en andere therapieën, en dat zal voor de rest van mijn leven zo zijn."

Voor het ongeval was Dries bij de besten van de klas. Dries: "Ik had veel vrienden en was goed in sport. Door het hersenletsel werd studeren moeilijk. Schrijven ging ook niet meer vlot. Alles ging trager en grote pakken leerstof kreeg ik niet makkelijk verwerkt. Dat

kon ik slecht aanvaarden. Ik moest blijven zitten en raakte mijn vrienden kwijt. Mijn klasgenoten bekeken me anders na het ongeval en wilden niet meer bij mij thuis komen spelen. Gelukkig had ik nog de buurjongens, met hen heb ik altijd een goed contact gehouden." Met veel doorzettingsvermogen haalt Dries zijn middelbaar diploma.

Was er na het ongeval nog iets dat wel nog vlot ging? "Lachen. En grapjes maken. Ik sta positief in het leven."

Een geschikte job zoeken liep niet van een leien dakje. Vandaag werkt Dries deeltijds bij Christelijke Mutualiteit. Regelmatig gaat hij in scholen getuigen over het ongeval en de gevolgen ervan, samen met zijn moeder die voorzitter is van de lotgenotenvereniging Over-Hoop. "Als door mijn getuigenissen er maar één jongere niet drinkt als hij rijdt, ben ik al blij." (LB)

► www.over-hoop.be

Astrid Rubbens, Rondpunt: "We mogen verkeersslachtoffers vooral niet beschouwen als een noodzakelijk kwaad."

druk in de weer zijn met rouw of praktische zorgen. Dan staat een kind soms alleen. Onze ZEBRA-kit ondersteunt leerkrachten die geconfronteerd worden met een verkeersongeval in de klas."

PSYCHISCHE GEVOLGEN

De slachtoffers zelf begeleidt Rondpunt ook. Zij kunnen met vragen terecht op de hulplijn en via het aanbod van trajectbegeleiding aan gezinnen met een jong verkeersslachtoffer. In het kader van de vaak moeilijk lopende re-integratie naar werk ontwikkelde Rondpunt het programma 'Support @work'. Ook mensen met een traumatisch hersenletsel na een verkeersongeval hebben het moeilijk. Deze slachtoffers kampen vaak met verminderd concentratievermogen, geheugenproblemen en wisselende gemoedsstemmingen.

Rubbens: "Rondpunt wil slachtoffers helpen om de draad weer op te pikken. Ze doen dit door de slachtoffers de weg te wijzen, maar ook door de hulp- en dienstverleners rondom de verkeersslachtoffers te ondersteunen. Vaak wordt onderschat wat de psychische gevolgen van een fysieke kwetsuur of een plots verlies zijn. Je mag niet vergeten dat de slachtoffers ooit weer het verkeer in moeten."

- www.rondpunt.be
- www.watnaevenverkeersongeval.be (ook voor hulpverleners)
- zebrawereld.be (voor kinderen, over emoties in het verkeer)
- www.breakbaar.be (voor jongeren)
- Rondpunt start in september 2012 het sensibiliseringsaanbod 'Getuigen Onderweg' voor de derde graad van het secundair onderwijs, met verkeersslachtoffers en hun naasten die in de klas komen getuigen.
- Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum

HEIDI DE PAUW, NIEUWE DIRECTEUR VAN CHILD FOCUS

KIND IN GEVAAR

CHILD FOCUS

Sinds de affaire-Dutroux kan Child Focus ingeschakeld worden als een kind in België verdwijnt. Weinig verdwijningen zijn onrustwekkend en nog minder vaak gaat het om criminele verdwijningen. Meestal gaat het om weglopers die vluchten uit een familiale crisis, of over meldingen van seksueel misbruik. “Dutroux heeft ons land bang en preuts gemaakt, maar gelukkig ook wel alert”, zegt Heidi De Pauw, de nieuwe directeur van Child Focus. TEKST NICO KROLS | ILLUSTRATIE ELISABETH NOELS | FOTO BOB VAN MOL

Toen Pierre-Alexandre Claus (9) uit Wanze en zijn moeder op maandag 19 december 2011 verdwenen, floepten in België voor het eerst de wegpanelen aan met een bericht van Child Alert. Het signalement van de witte Nissan Patrol en de nummerplaat moest de chauffeurs waakzaam maken. Moeder en zoon

“IN DE OPVOEDING VAN EN DE RELATIE MET ONZE KINDEREN HEEFT DUTROUX ONS NIETS OPGELEVERD.”

gaven twee dagen later een teken van leven. Ze zaten in Frankrijk en stelden het wel. Al had de moeder wel een afscheidsbrief geschreven. Ze had problemen met haar veeartsenij en stond er alleen voor met haar moeilijk handelbare, autistische zoontje. De bijzondere jeugdbijstand en sociale diensten houden een oogje in het zeil.

GEVARIËERDE HULPVERLENING

Child Focus werd in de slipstream van de zaak-Dutroux

(1996) opgericht. De organisatie schiet niet enkel in actie bij verdwijningen, maar ook bij gevallen van seksueel misbruik. Die combinatie van problematieken die niet noodzakelijk en eerder zelden met elkaar te maken hebben, is uniek in de wereld.

“De meeste van onze dossiers krijgen een discrete behandeling en we verwijzen sowieso door naar de geschikte instanties en voorzieningen. We leveren geen langetermijntherapie, maar werken complementair aan de bestaande, reguliere hulpverlening. Bij de bevolking zijn we natuurlijk bekend van de affiches. Dat is het zichtbare gedeelte van onze werking. Maar ook seksueel misbruik bij kinderen volgen we op. In de helft van de gevallen hebben die melders al wel politie of andere diensten gecontacteerd. Als de zaak naar hun aanvoelen is vastgelopen, dan stellen we een opvolgingsdossier op. We informeren hen telefonisch over de voortgang van hun dossier. Bij verdwijningen zetten we soms zeer zichtbare middelen in. Met affiches, vignettes of mededelingen op tv. Sinds kort hebben we ook Child Alert in het leven geroepen met signalementen op de ledborden langs de grote wegen.”

WEGLOPERS HERVALLEN MAKKELIJK

De ouders van een verdwenen kind kunnen 24 uur op 24 bij hun consulent van Child Focus terecht. Child Focus neemt gas terug zodra de hulpverlening voldoende op gang is getrokken. Enkel voor weglopers ligt dat laatste niet zo voor de hand. “Voor weglopers of hun ouders bestaat er geen echte pasklare hulpverlening”, zegt De Pauw. “Onze rol bestaat er dan vooral in om informatie uit te wisselen, het contact levend te houden. Als onze consulent aanvoelt dat specifieke hulp nodig is, zoals psychologische ondersteuning, dan zal hij daarnaar verwijzen. Maar het is niet onze rol, we geven geen therapie. We vullen mogelijke gaten op in de reguliere hulpverlening. We mogen ook geen onderzoeksdaden stellen, maar hebben wel een samenwerkingsprotocol met politie en justitie.” Omdat weglopers het vaak niet bij één keer houden en omdat zij moeilijker nauw door de reguliere hulp-

Heidi De Pauw, Child Focus: “Seksueel misbruik is meestal een intrafamiliale kwestie en dan helpt het hek rond je huis niet.”

verlening op te volgen zijn, startte Child Focus met de steun van Cera een nieuw project. Ouders van weglopers kunnen een beroep doen op een bijstandsteam met een ervaringsdeskundige ouder. Lotgenotencontact dus, dat als hulpverleningsvorm kan worden toegevoegd aan de diensten van de consulenten. Uit intern onderzoek van Child Focus bleek een nood aan dat peer-to-peercontact, meer bij de ouders van weglopers dan bij de ouders van andere verdwijningen.

De Pauw: "Ouders van weglopers kampen met een ander soort schuldgevoel en ze zitten met een schaamtegevoel. Vaak worden ze veroordeeld door hun omgeving, zeker als het niet de eerste keer is. Als je dan met lotgenoten kan spreken brengt dat verlichting. Zo kunnen we ook de nazorg opvolgen die essentieel is om herhaling te voorkomen. Het baat weinig als de politie de wegloper gewoon thuis afzet en als er aan het probleem in het gezin niks verandert. Wij telden in 2010 1.042 weglopers, maar het cijfer bij de politie is vele malen hoger."

Kan je ouders van weglopers wel echt slachtoffers noemen? Het gaat toch om de kinderen. De Pauw: "Bij seksueel misbruik laat het vergrijp en het slachtofferschap weinig aan duidelijkheid te wensen over, maar bij weglopen is het vager. Wij houden het erop dat het kind in een risicosituatie kan verkeren. Dat is onze *call to action*."

CHATTEND DURVEN JONGEREN MEER

Sinds 11 januari heeft Child Focus een chatlijn, nupraatikerover.be, waarmee het zo veel mogelijk de jongeren wil bereiken. "Jongeren bellen niet snel als ze met seksueel misbruik te maken krijgen", zegt De Pauw. "Met dit initiatief doen we een poging de omvang van het probleem te achterhalen. Die omvang proberen we te verkleinen eens we goed en wel operationeel zijn. Chatten doen jongeren namelijk wel en dan durven ze meer te zeggen dan aan de telefoon. Je merkt dat trouwens ook aan de sociale media. Je kan er fantastische dingen mee doen, maar veel jongeren zijn onoplettend. Ze springen vrijpostig met die openbaarheid om, terwijl ze dezelfde inhoud nooit op straat zouden tonen of zeggen."

Van diezelfde openheid en lagere drempelgevoeligheid maakt Child Focus eigenlijk ook gebruik voor de nieuwe chatlijn voor jongeren. Om hen dan in bescherming te nemen. De Pauw: "Als het chatten niet over seksueel misbruik gaat, zullen we gepast doorverwijzen. Is dat wel het geval, dan overwegen we met de jongere wat hij het best kan doen. Het Vertrouwensartsencentrum, de politie of justitie inschakelen?"

De angst voor pedofilie zit er sinds Dutroux in onze maatschappij nog altijd sterk in. De beschermingsreflex die sommige ouders hadden, werd door een deel nog overdreven gevonden. Maar het wantrouwen en de preutsheid gaan niet meer weg.

De Pauw: "Die sfeer kleeft jammer genoeg ook aan Child Focus. Niemand is gebaat met kinderen die paranoïde opgroeien. Of vaders die hun dochtertje na het douchen niet durven afdrogen. Maar we moeten niet onnozel doen. Seksueel misbruik is meestal een intrafamiliale kwestie en dan helpt het hek rond je huis niet. Dutroux heeft ons in de opvoeding van en in de directe relatie met onze kinderen niets positiefs opgeleverd, tenzij een verhoogde alertheid. En een snellere slachtofferbejegening en alertere politie. Er wordt bij nieuwe zaken rustiger en professioneler gereageerd. Of er meer of minder misbruik voorkomt, dat weten we niet."

► Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum

ALS OPVOEDEN PIJN DOET

KINDERMISHANDELING

In de jaren tachtig klonk het nog dat kindermishandeling moest uitgeroeid worden. Nu beseffen we dat het niet mogelijk is. Daarom hebben we antwoorden nodig en een zorgzame samenleving. De Vertrouwenscentra Kindermishandeling staan klaar om ouders en kinderen met raad en daad bij te staan. TEKST LIESBETH VAN BRAECKEL | FOTO BOB VAN MOL | ILLUSTRATIE ELISABETH NOELS

Hoe komen de meldingen bij het Vertrouwenscentrum binnen?

Stef Anthoni, Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen: "Bijna de helft van de meldingen komt uit de omgeving van de kinderen: ouders, burens, familieleden, kennissen. De rest komt via professionals: leerkrachten, CLB-medewerkers, huisdokter."

Schatten bellers de situatie meestal juist in?

"Zij hoeven dit niet juist in te schatten. We hebben liever een paar meldingen van situaties waar niets aan de hand blijkt te zijn dan één melding te weinig omdat mensen – onterecht – schrik zouden hebben om de stap te zetten."

Wat gebeurt er na een melding?

"Bij vragen over therapie of langdurige zorg verwijzen we door naar een therapeut of begeleider. In acute situaties nemen we zelf de begeleiding op. Soms vragen we aan CLB-medewerkers, artsen of andere professionele hulpverleners in de omgeving van het kind om ons te helpen de situatie in te schatten. Af en toe gaan we ook met het kind zelf praten. Dan overwegen we op voorhand welke impact zo'n gesprek heeft op het kind, of het kind voldoende draagkracht heeft. We schatten in of het veilig is om de betrokkene bij ons te laten komen. Als dat zo is, dan trekken we de begeleiding op gang, tot er voldoende verbetering is om door te verwijzen naar de reguliere hulpverlening. We maken duidelijk wie we zijn en dat we snel een afspraak willen maken."

Hebben de vertrouwenscentra geen wachtlijsten?

"Wij laten er geen gras over groeien. Bij ons krijg je meteen morgen een afspraak, of vandaag nog als het voor het kind te gevaarlijk is om de nacht thuis door te brengen. Wij kunnen ons geen wachtlijsten permitteren. Als samenleving zijn we verplicht om snel in te grijpen bij kindermishandeling."

Jullie grijpen niet enkel in bij mishandeling in gezinnen, maar ook in voorzieningen.

"We merken dat er een taboe is doorbroken. We krijgen meer meldingen uit de voorzieningen. Zo'n voorziening kan een risico-omgeving zijn. Als je kwetsbare kinderen bij elkaar zet, kan er een destructieve dynamiek op gang komen. Ervaringen uit het verleden van de kinderen en psychische problemen kunnen een rol spelen. Mensen vertrouwen hun kinderen aan een instelling toe in de

Stef Anthoni, Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen: "We hebben liever een aantal meldingen van situaties waar niets aan de hand blijkt, dan één melding te weinig omdat mensen – onterecht – schrik zouden hebben om ons te contacteren."

hoop dat het hen daar beter vergaat dan thuis. Dat maakt het extra erg als er iets gebeurt. We zien dat begeleiders en opvoeders in voorzieningen op zo'n moment even erg ontredderd zijn als ouders. Ze verwijten zichzelf dat ze niet gezien hebben dat er iets aan de hand was. Voorzieningen hebben vaak ook maar beperkte middelen om toezicht te houden, om kinderen gescheiden slaappleatsen aan te bieden. Er zijn dus een aantal factoren die het risico zeker niet verminderen. Daar moet ook eens goed over nagedacht worden. We moeten oog hebben voor alle aspecten van de situatie: kinderen die zelf slachtoffer zijn van misbruik, kinderen die het misbruik gezien hebben, kinderen die vroeger zelf mishandeling meegemaakt hebben en nu horen dat de voorziening ook niet altijd veiligheid biedt, ouders die dachten dat hun kinderen veilig waren in de voorziening, de opvoeders die geschokt zijn, de directie die haar verantwoordelijkheid moet nemen. Je moet al die mensen begeleiden om weer hun rol op te nemen en ervoor te zorgen dat de voorziening weer een veilige plek wordt."

Hoe zien jullie de toekomst van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling?

"Een betere samenwerking met justitie staat hoog op onze agenda. Nu werken we soms tegelijkertijd in hetzelfde gezin, aan dezelfde zaken, zonder goed te weten wie waarmee bezig is. We starten een pilootproject in Antwerpen om die samenwerking beter op elkaar af te stemmen. Een ander project gaat over partnergeweld. Een kind dat getuige is van geweld ondergaat ook een vorm van kindermishandeling. Wat moet er met de kinderen gebeuren als 'het kot te klein is'? Allochtone gezinnen houden ons ook bezig. Soms vragen die een andere aanpak, soms niet. Elke case is anders. Het ene gezin is pas uit het buitenland aangekomen, het andere zit al

ÉÉN MELDPUNT VOOR ALLE VORMEN VAN GEWELD

Vlaams minister van Welzijn Jo Vandeurzen werkt aan de oprichting van één meldpunt misbruik, geweld en kindermishandeling waar iedereen terecht kan met vragen en meldingen. Het nieuwe meldpunt zal in heel Vlaanderen te bereiken zijn op één telefoonnummer. Het zal nog dit voorjaar in werking treden. Burgers kunnen er anoniem en discreet terecht met hun vragen en meldingen in verband met geweld, van welke aard dan ook. Om structurele problemen in de benadering van kindermishandeling aan te pakken, richtte de Vlaamse regering begin 2011 het Vlaams Forum Kindermishandeling op. Dat forum adviseert de ministers bij een efficiënte aanpak van kindermishandeling.

“ONZE SAMENLEVING KAN ZICH OP HET VLAK VAN KINDERMISHANDELING GEEN WACHTLIJSTEN VEROORLOVEN.”

in de derde generatie. Sommige zijn ingeburgerd, andere spreken de taal niet en leven in besloten kring. Hoe benader je die culturen zonder de kindermishandeling onder de mat te vegen? Sommigen zullen zeggen: in die cultuur is het normaal dat kinderen geslagen worden. Nee, dat is niet normaal. Onze cultuur en wetten moeten richtinggevend zijn. Hoe kan je met respect voor hun cultuur die dingen aankaarten? Het nieuwe meldpunt voor alle vormen van geweld (zie *kader, nvdv*) is een mooi initiatief. Maar wat met mensen die niet bellen? Voor wie gevangen zit in een taboe moet je iets anders voorzien."

- ▶ www.vkantwerpen.be
- ▶ Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum

SLACHTOFFERHULP VANGT 10.000 SLACHTOFFERS PER JAAR OP

HELP, IK BEN SLACHTOFFER!

SLACHTOFFERHULP Vlaanderen en Brussel tellen 25 CAW's (centra algemeen welzijnswerk). Dertien CAW's hebben een werking Slachtofferhulp, één per arrondissement. Tegen 2014 moet elk CAW er één hebben. Deze diensten zorgen voor het onthaal en de begeleiding van slachtoffers, en doen aan preventie om secundaire victimisatie te voorkomen. TEKST LIESBETH VAN BRAECKEL | FOTO BOB VAN MOL | ILLUSTRATIE ELISABETH NOELS

Voor welke begeleiding kunnen slachtoffers terecht bij een CAW?

Kris De Groof, Steunpunt Algemeen Welzijnswerk: "De politie geeft de gegevens van het slachtoffer door aan het CAW. Daar wordt hij uitgenodigd voor een gesprek. Het gaat in eerste instantie om praktische en administratieve hulp, bijvoorbeeld bij het regelen van de verzekeringen. Daarnaast krijgen slachtoffers ook emotionele ondersteuning en begeleiding bij het verwerkingsproces, als ze daar nood aan hebben. Ook juridische bijstand behoort tot de mogelijkheden. Als er bij een misdrijf geen begeleiding opgestart wordt door slachtofferhulp, kan er iemand van de dienst slachtofferonthaal van de justitiehuizen het slachtoffer begeleiden naar de rechtbank. Zij zorgen ook voor inzage in het dossier en regelen eventueel een gesprek met de procureur. Justitiehuizen doen ook hun best om rechtbanken slachtoffervriendelijk te maken."

Naast het decreet algemeen welzijnswerk is er een samenwerkingsakkoord slachtofferhulp. Wat houdt dit in?

"Het akkoord bepaalt de opdrachten van de politie

meteen na een misdrijf of ongeval. Wat is hun rol bij het doorverwijzen? Wat doen de slachtofferbejegenaars? Wat is de rol van slachtofferhulp bij de justitiehuizen? En wat doet slachtofferhulp zelf?

LEVEN NA EEN OVERVAL

Carlos Van Crombrugghe werd in oktober vorig jaar thuis overvallen. Vier mannen drongen op een avond zijn woning binnen, spoten pepperspray en bonden hem vast. Ze wilden cash. Ze zetten een pistool tegen zijn slaap en dreigden ermee zijn

vingers en tenen af te knippen met een tang.

Van Crombrugghe: "Op het moment zelf vreesde ik voor mijn leven. Ik probeerde rustig te blijven en mee te werken." De daders vluchtten met de cash uit zijn portefeuille en een laptop. Van Crombrugghe wist zich uit zijn benarde situatie te bevrijden en belde de politie. Hij werd doorverwezen naar de dienst Slachtofferhulp van CAW De Visserij in Gent. Van Crombrugghe: "Ik ben daar goed begeleid. Het deed deugd om over die ervaringen te kunnen praten. Ze leren je die gedachten een plaats te geven. Ze vragen of je nog goed kan slapen 's nachts, of je nog vaak bang bent. Op een bepaald moment moet je het trauma naast je neer kunnen leggen en beseffen dat de kans klein is dat het meteen opnieuw gebeurt. Ik kan me goed voorstellen dat sommige slachtoffers die gesprekken echt nodig hebben om 's nachts rust te kunnen vinden. Ik zal niet zeggen dat ik nooit meer wakker schiet 's nachts, maar ik kan mezelf altijd snel geruststellen dat het de wind was die ik hoorde. Van de doorverwijzing door de politie en de opvang door slachtofferhulp ben ik tevreden. Die mensen hebben dat schitterend gedaan."

Kris De Groof, Steunpunt WVG: "We moeten zorgen dat mensen die zich al slecht voelen door wat ze meemaakten, zich niet nog slechter gaan voelen door hoe ze behandeld worden na een ongeval of misdrijf."

Sommige slachtoffers zouden automatisch door de politie doorverwezen moeten worden. Het gaat om slachtoffers van geweld, van woninginbraak of van misdrijven waarbij de dader rechtstreeks contact gehad heeft met het slachtoffer. Daarnaast maken agenten zelf de inschatting of iemand nood heeft aan slachtofferhulp. De directe opvang na de crisis gebeurt door de politie en slachtofferbejegening. Slachtofferhulp komt pas na een paar dagen in beeld, als er hulp nodig is bij de verwerking van het trauma.”

Op welke manier doen jullie aan preventie?

“Preventie is voor ons een structurele opdracht. Er zijn heel wat scholen die na een zelfdoding of verkeersongeval van een leerling niet goed weten hoe ze moeten reageren. Wat moeten ze aan de kinderen en de ouders vertellen? Hoe kunnen ze hen ondersteunen? Scholen kunnen in dat geval contact opnemen met slachtofferhulp. Ze kunnen informatiemomenten voorzien die door slachtofferhulp begeleid worden. Met preventie willen we voorkomen dat er een zogenaamde secundaire victimisatie plaatsvindt. Dit kan gebeuren als de omgeving van het slachtoffer niet goed reageert, of als de aanpak van politie of justitie onvoldoende rekening houdt met de gevoelens van het slachtoffer. We moeten zorgen dat mensen die zich al slecht voelen door wat ze meegemaakt hebben, zich niet nog slechter gaan voelen door de manier waarop ze na het misdrijf of ongeval behandeld worden.”

UIT DE SCHADUW VAN DE DADER

Het project ‘Uit de schaduw van de dader’ werkt met een groep slachtoffers rond hun beleving en verwerking van het misdrijf. Dit project is een initiatief van de vzw InterMenzo.

De nadruk ligt op de kijk van de slachtoffers op daders. Ieders daderbeeld wordt bespreekbaar gemaakt. Deze invalshoek is nieuw. Voor wie wil, wordt er een gevangenisbezoek georganiseerd zodat slachtoffers de kans krijgen om een gesprek aan te gaan met een dader. Het beeld dat het slachtoffer van zijn eigen dader heeft en de impact die de dader op het leven van het slachtoffer heeft en de plaats geven: het zijn belangrijke aspecten in het verwerkingsproces van de slachtofferervaring. Een slachtoffer dat hier intensief mee bezig is, kan meer afstand nemen van de negatieve invloed van de dader. Het werken in groep wordt als een meerwaarde ervaren in het proces. Voor sommige slachtoffers is het een opstap naar hulpverlening, voor anderen is het nieuwe input voor hun lopende therapie. Nog anderen hebben voldoende aan de gespreksgroep om weer verder te kunnen.

► intermenzo.vzw@gmail.com

► www.caw.be/slachtofferhulp

► *Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum*

HOE WAPEN JE JE TEGEN SECUNDAIRE TRAUMATISERING?

DE HULPVERLENER ALS SLACHTOFFER

HULP Naar schatting tot 20% van de werknemers uit de zorgsector haakt af door secundaire traumatisering. Het taboe wijkt beetje bij beetje: secundaire traumatisering is niet zomaar een beroepsrisico dat je erbij moet nemen. De werkgever kan preventief zorgen voor het juiste werkklimaat en de gepaste openheid om mogelijke risico's te bespreken. TEKST NICO KROLS | ILLUSTRATIE ELISABETH NOELS

Secundaire traumatisering betekent dat hulpverleners die met getraumatiseerde cliënten werken, zich hun verhalen zo aantrekken dat ze er emotioneel onder lijden. Of het net beu worden om altijd weer ellende te aanhoren. Ze voelen zich machteloos, twijfelen aan hun kunnen, raken uitgeput en gedemoraliseerd. In sommige gevallen beginnen ze dezelfde symptomen te vertonen als de cliënt.

Of een hulpverlener hinder zal ondervinden van het verhaal van zijn cliënten, is afhankelijk van een aantal variabelen. Zoals de cliënten met wie je werkt. Hoe erger hun verhaal, hoe groter de invloed op de hulpverlener. Hoe meer de therapeut zich kan identificeren met het slachtoffer, hoe groter het risico.

Ook wie je zelf bent, als hulpverlener, heeft invloed. Veel hangt af van je relativiseringsvermogen en je 'copingstijl': hoe goed lukt het je om de schok te neutraliseren, hoever ga je in de identificatie? Hulpverleners is een voortdurend balanceren tussen empathie en afstandelijkheid.

Ten slotte heeft de organisatie waar je werkt een grote

invloed. Hulpverleners in een goed functionerend team, niet overladen met werk, die een normale relatie hebben met hun oversten, lopen minder risico.

GEZAMENLIJK HET RISICO BEPERKEN

Preventie is een verantwoordelijkheid van leidinggevenden en medewerkers. In de organisatie kunnen voorlichtingen en trainingen worden gegeven. Wat is secundaire traumatisering eigenlijk? Door die aandacht voor het probleem beseft iedereen in de organisatie dat het een beroepsrisico is waartegen je je kan beschermen. Het verschijnsel wordt dan geaccepteerd en niet langer gezien als een tekortkoming. Over het handelen bij signalen en klachten kunnen protocollen worden ontwikkeld. En wat ook helpt: een actief loopbaanbeleid met flexibele werkzaamheden, roulerende werkplekken en het volgen van diverse opleidingen. Het is ook goed om in de organisatie een registratiesysteem op te zetten. Medewerkers kunnen in de loop van de dag meten welke verhalen en situaties veel indruk maken. Zo ontstaat een beeld van de risicogroepen onder de medewerkers. Een andere benadering is het ontwikkelen van activiteiten gericht op ontspanning en creativiteit. Hierdoor kunnen mensen hun werkstress kwijtraken.

Ook voor leidinggevenden en medewerkers bestaan beknopte praktische handreikingen om zich te sterken tegen secundaire traumatisering. Icoba (Iedereen Competent in het Beheersen van Agressie), het expertisecentrum van het Sociaal Fonds van de Vlaamse welzijns- en gezondheidssector, geeft financiële tussenkomst in vormingen over secundaire traumatisering en heeft een onlinebibliotheek waar je voor meer informatie terecht kan.

► www.icoba.be

► Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum